

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 2011 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 53/2011 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö

- ylitarkastaja Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Jukka Leskelä, Energiateollisuus ry
- kuljetusasiantuntija Petri Murto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry.
- energiaturvejaoksen puheenjohtaja Tommi Ruha, Turveteollisuusliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen Yrittäjät
- Greenpeace Pohjola.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia peruslinjauksiltaan tarkoituksenmukaisina. Ne jatkavat jo omaksuttua ympäristöperusteista verolinjaa. Valiokunta keskittyy jäljempänä toimialansa mukaisesti liikennepolttonesteiden ja turpeen verotusta koskeviin ehdotuksiin.

Liikennepolttonesteet. Ehdotetuilla liikenteen polttonesteiden verotusta koskevilla muutoksilla painotetaan hiilidioksidiverokomponenttia ja tuetaan näin, fiskaalisten tavoitteiden ohella, ilmastotavoitteiden saavuttamista kohdistamalla

veronkorotukset fossiilisiin polttoaineisiin. Esitys vastaa lähtökohdiltaan parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä olevaa EU:n energiaveroehdotusta (U 33/2011 vp; energiaverodirektiivin uudistaminen).

Talousvaliokunta pitää esitystä lähtökohdiltaan oikeansuuntaisena. Esitys siirtää verotuksen painopistettä ympäristöperusteiseen verotukseen ja ohjaa samalla tuotantoa sekä kulutusta ympäristön kannalta kestävään suuntaan. Se edistää osaltaan mahdollisuuksia täyttää päästökaupan ulkopuoliselle sektorille asetettu 16 %:n päästövähennysvelvoite lisäten samalla uusiutuvan energian käytön kustannustehokkuutta. Va-

liokunta katsoo, että esitetyt muutokset ovat perusteltuja. Koska veronkorotukset nostavat tavarakuljetusten kustannuksia, valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että sääntelyn vaikutuksia vientiteollisuutemme kilpailukykyyn seurataan tarkoin.

Turve. Turpeen osalta nyt ehdotetut muutokset nostaisivat jonkin verran vuosille 2013 ja 2015 jo sovittuja korotuksia. Polttoturpeen veron korottamisen arvioidaan lisäävän metsähakkeen kysyntää. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että turpeen verotuksen muutoksen myötä metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen tarve poistuu vuoteen 2015 mennessä, jos nyt ehdotetut verotasot ja ennakoitu päästöoikeuksien hinnoittelusysteemi toteutuvat.

Talousvaliokunta toteaa, että turve on tärkeä kotimainen polttoaine erityisesti yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa. Mikäli turpeen veron korottaminen lisää ennakoidulla tavalla

metsähakkeen käyttöä, olisi tällä kehityksellä kuitenkin sekä positiivisia ilmasto- että fiskaalisia vaikutuksia. Metsähakkeen lisääntyvä käyttö tukisi myös osaltaan kykyä täyttää Suomen uusiutuvan energian lisäämisvelvoitteet. Talousvaliokunta kuitenkin painottaa tarvetta tiiviillä seurannalla varmistaa, että turpeen käyttöä korvataan nimenomaisesti uusiutuvalla energialla, eikä esimerkiksi kivihiiilellä. Mahdollinen kivihiiilen lisääntyvä käyttö olisi omiaan sekä heikentämään energiaomavaraisuutta että vaikeuttamaan ilmastotavoitteiden saavuttamista. Samoin on otettava huomioon, että turpeen käyttöä ohjaa myös päästökauppasääntely, joten ohjausvoimien yhteisvaikutuksia on seurattava tarkoin.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
James Hirvisaari /ps
Harri Jaskari /kok
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok

Jukka Kärnä /sd
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Juha Sipilä /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Moottoribensiinin ja dieselöljyn verotus

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus esittää liikenteen polttonesteiden verotason nostamista kahdessa vaiheessa yhteensä 10 prosentilla. Ensi vaiheessa veroa korotettaisiin noin viidellä prosentilla vuoden 2012 alusta.

Nyt toteutettavat veronkorotukset nostaisivat fossiilisen moottoribensiinin hintaa arvonlisäveron vaikutus huomioon ottaen 2,88 senttiä litralta. Fossiilisen dieselöljyn hinta nousisi 3,26 senttiä litralta.

Liikkumisesta kerättäisiin valtiolle lisätuloja vuositasona noin 125 miljoonaa euroa.

Esityksen seurauksena bensiinikäyttöisen henkilöauton keskimääräiset polttoainekustannukset arvonlisävero mukaan lukien nousisivat keskimäärin noin 38 eurolla ja dieselauton 35 eurolla, jos molempien ajosuorite olisi 17 000 kilometriä vuodessa.

Kuorma-autoliikenteen verorasitus kasvaisi noin 30 miljoonalla eurolla. Toisin kuin aiemmin on toimittu, Kataisen hallitus ei ole esittämissä muutoksia dieselautoilta tasapainoverona kannettavaan käyttövoimaveroon. Kuorma-autoliikenteen verorasitus jää siten alaa rasittavaksi.

Liikenteen verotus rasittaa erityisesti pitkistä etäisyyksistä ja välimatkoista kärsiviä syrjäisiä alueita. Liikenteen varomattomalla verottamisella heikennetään useiden eri toimialojen työllistämismahdollisuuksia.

Keskusta ei hyväksy esitettyjä kiristyksiä. Päinvastoin Kataisen hallituksen esitys tulee näiltä osin hylätä.

Keskusta esittää arvonlisäveron nostamista muiden kuin alennettujen kantojen osalta 2 prosenttiyksiköllä. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että tämä veronkiristys ei koske energiaa, sähköä ja polttoaineita. Siksi esitämme energiave-

ron keventämistä arvonlisäveron 2 prosenttiyksikön kiristämistä vastaavalla määrällä.

Huomautamme lisäksi, että Kataisen hallituksen olisi vähintäänkin tullut tehdä dieselin veronkiristyksiä vastaavat kompensatiot käyttövoimaveroon, kuten aiemmin on tehty.

Kataisen hallitus on samoin jättänyt valmistelematta hyötyliikenteelle ja maanteiden tavara-liikenteelle alan itsensä esittämän polttoaineve-

Maatalouden verotus

Energiatuotteiden hintaan sisältyvää valmisteve-roa palautetaan ammattimaiselle maatalouden harjoittajalle. Myös kasvihuoneet ovat palautuk-sen piirissä.

Veroa palautetaan maataloudessa käytetystä kevyestä polttoöljystä 13,20 senttiä litralta ja raskaasta polttoöljystä 14,85 senttiä kilogram-malta. Sähköveroa maataloudelle palautetaan 1,00 senttiä kilowattitunnilta.

Sähköstä palautuksen jälkeen maksettavaksi jäävä määrä vastaa alemman teollisuuden mak-saman sähköveroluokan II veroa.

Vuonna 2010 palautuksia on maksettu noin 22 miljoonaa euroa. Vuodelta 2011 maksettavan palautuksen määräksi on arvioitu noin 50 mil-joonaa euroa.

Kataisen hallitus esittää palautussäännöksiä muutettavaksi siten, että palautus ei koskisi enää hiilidioksidiveron osuutta, vaan pelkästään ener-giasisältöveroa. Muutos koskisi maataloudessa ja kasvihuoneissa käytettyä kevyttä ja raskasta polttoöljyä sekä biopolttoöljyä. Sähkön veron-palautuksen määrään ei ehdoteta muutosta.

Kataisen hallituksen esitys merkitsee maata-loudelle noin 18 miljoonan euron lisäverorasi-tusta vuodessa.

Keskusta ei hyväksy esitettyjä veronkiristyk-siä. Linjaus on syvässä kannattavuuskriisissä kamppailevien alojen kannalta kestämaton.

Polttoturpeen verotus

Vuoden 2011 alusta voimaan tulleen energiaverouudistuksen yhteydessä polttoturpeelle säädettiin vaihteittain nouseva, matala energiavero.

Turpeen vero ei perustu energiasisältöön eikä hiilidioksidipäästöön muiden energiatuotteiden tavoin. Menettelyllä on useita perusteltuja syitä.

Ensinnäkin turpeen veron nostaminen nostaisi samalla merkittävästi kuitupuun hintaa. Tällä olisi haitallisia vaikutuksia metsäteollisuuden kilpailukykyyn ja raaka-ainepuun hintaan.

Toiseksi turve on tärkeä biomassojen seospolttoaine, millä on merkitystä uusiutuvan energian käytön edistämisessä.

Kolmanneksi turpeen hinnan kohotessa yli kivihiilen se alkaisi korvautua osittain ulkomaisella kivihieillä, millä olisi kansantaloudellisten vaikutusten lisäksi vaikutusta myös huoltovarmuuteen. Kivihiilen lisääminen ei olisi myöskään ympäristöpoliittisesti tarkoituksenmukaista.

Tämän takia, mikäli turvetta ylipäätään halutaan verottaa, tulee se tehdä varovaisesti ja erittäin maltillisesti. Vain riittävän maltillinen veron nousu mahdollistaa samalla veron vaikutusten seurannan.

Kataisen hallitus esittää, että turpeen verotusta korotettaisiin aiemmin kaavailtua huomattavasti ankarammin vuoden 2013 alusta lukien.

Turpeen veroa korotettaisiin kaksi euroa megawattitunnilta aikaisemmin päätetyn yhden euron suuruisen korotuksen lisäksi vuoden 2013 alusta, jolloin vero nousisi nykyisestä 1,90 eurosta 4,90 euroon megawattitunnilta. Vuoden 2015 alusta turpeen vero olisi 5,90 euroa megawattitunnilta.

Näin nopeat ja ilman veronkorotuksen vaikutuksen seuraamista tehtävät muutokset voivat olla suureksi haitaksi kansantaloudelle.

Hallituksen esitys on ristiriidassa hallituksen omien kestävän kehityksen tavoitteiden ja työllisyystavoitteiden kanssa.

Keskusta ei hyväksy esitettyjä veronkiristyksiä. Linjaus on ristiriidassa useiden Suomen huoltovarmuutta, työllisyyttä ja teollisuuden kilpailukykyä vaarantavien seikkojen kanssa.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa miehintöä päättäessään huomioon eriävissä mielipiteessä esitetyt näkökohdat, joiden perusteella on todettavissa, että keskusta ei hyväksy esitettyjä kiristyksiä.

Päinvastoin Kataisen hallituksen esitys tulee näiltä osin hylätä.

Lisäksi asiassa tulee huomioda, että keskusta esittää arvonlisäveron nostamista muiden kuin alennettujen kantojen osalta 2 prosenttiyksiköllä. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että tämä veronkiristys ei koske energiaa, sähköä eikä polttoaineita.

Siksi esitämme energiaveron keventämistä arvonlisäveron 2 prosenttiyksikön kiristämistä vastaavalla määrällä.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2011

Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Juha Sipilä /kesk